

Poutník za pravdou

V názvu téhle odborky jsou dvě slova, na která se nejdrív pěkně podíváme. Protože obě v sobě ukrývají tajemství. Tak nejprve poutník. Kdo to vlastně je? Samozřejmě můžeš říct “no přece ten, kdo někam putuje”. Jenomže co to znamená putovat? To není jen tak nějaké chození nebo cestování. Jistěže ten pohyb k tomu patří. Nedá se být pořádně poutníkem, když je člověk zabořený do křesla před televizí. Ale na tom pohybu je podstatné, že odněkud vychází a někam směřuje. Není to tedy jen nějaké toulání se, nebo dokonce bloudění. Poutník prostě ví, kam jde a taky proč tam jde. A současně jde proto, že sám chce. Nikdo mu to nepřikázal, svobodně se k tomu rozhodl. Jeho cesta je důležitá nejen pro ten cíl, ale i kvůli tomu, co se na té cestě děje. Když třeba člověk jde na nákup, tak má taky konkrétní cíl a ví, proč tam jde. Ale ta samotná cesta není nic moc. Kdyby ten obchod existoval v jeho domě nebo hned za rohem, tak byl by rád, že neztrácí cestou zbytečně čas. To poutník je naopak rád, že je na cestě. A snaží se z té cesty co nejvíc zapamatovat, zažít, udělat někomu během ní radost, někoho potěšit. Zkrátka poutník se na cestě učí a jako člověk roste ve schopnosti se dívat, naslouchat, všimat si, být ostatním užitečný. A vděčný za to všechno. V tom je hlavní tajemství poutníka.

A teď ta pravda. To je náramně tajemná skutečnost. Už jen tím, že ji nikdy nikdo jen tak neviděl, ale každý by rád viděl její účinky. A skoro všichni se děsí toho, že by najednou úplně zmizela. Dneska sice kdekdo klidně říká „každý má svou pravdu“, ale to mluví o něčem úplně jiném než o skutečné pravdě. Každý může mít svůj názor, své domněnky nebo mínění. Ale pravdu? Takovou, o kterou by opravdu všichni stáli? Ani náhodou. Pravda je totiž taková tajemná skutečnost, která nám pomáhá pravdivě poznávat. Přiblížím ti to na příkladu slunce a nespítí ani umělá světla, tak je taková tma, že vlastně nic nejsme schopni

pořádně poznat. V naprosté tmě nevidím nic. Když chceme něco pořádně poznat, přechíst, podívat se na něco, běžně říkáme „potřebuju jít na světlo“. Jasně – aby na to, co chci poznat, dopadly sluneční paprsky a já jsem konečně pořádně viděl, co to je. A tím, čím je pro naše oči slunce, je pro náš rozum pravda. Klidně bych mohl napsat i Pravda. Také pomáhá našemu rozumu, aby pořádně poznával. A to, že poznáváme pravdivě, je darem Pravdy za to, že jsme se namáhali dostat se do jejího světla.

Už teď vidíš, co je hlavním zájmem, snahou i dobrodružstvím „poutníka za pravdou“? On se snaží ve svém životě co nejpravdivěji poznávat všechno, co může poznat o sobě i světě kolem sebe, a tak vyhledává, jak nejlépe spolupracovat s Pravdou. Teď ti možná bliklo v mysli, že takovým spolupracovníkem by měl být přece každý skaut a skautka. Vždyť slibují, že budou věrně Pravdě sloužit. To máš samozřejmě pravdu. A poutník za pravdou je vlastně každý, kdo tenhle svůj slib bere vážně. V té odborce jsou pak úkoly, které mu v tom mohou krásně pomáhat. Tak se na některé z nich podíváme.

Sběr informací

V dnešní době jsme neustále v hotovém oceánu informací. I kdybychom si naprostě většiny z nich vůbec nevšimli, pořád jich na nás ještě bude dotírat takové množství, že se jim vůbec nestačíme věnovat. Jen si představ, jak to dneska vypadá, když jdeš po ulici. Co všechno se tam děje, nač všechno musíš dávat pozor. A teď si ještě představ, že tam někdo jde a zírá do svého chytrého telefonního miláčka, má třeba ještě sluchátka na uších, jde tam s kamarády, kteří se mu snaží něco sdělit, ozve se siréna záchranky, současně i vyvolávač prodávající noviny, zrovna přijíždí autobus nebo tramvaj, kterou potřebuje odjet – a vtom ho někdo volá... a když přijde domů, je puštěná televize, taky počítač a možná ještě něco jiného. Zkrátka informace nás bombardují na každém kroku – a vůbec je nezajímá, jestli o ně stojí. A v tom to je. My potřebujeme tu situaci obrátit. Abychom se dozvíдали hlavně ty informace, které nám opravdu k něčemu jsou. Ptáš se, jak to udělat? No prostě převezmeš „otěže dění“: sám začneš ty potřebné informace vyhledávat. Jejich potřebnost bude mít dvě poznávací znamení: budou z oblasti, kterou si vybereš podle toho, aby tě to zajímalo a bavilo, a budou se opravdu té oblasti týkat. K tomu je samozřejmě třeba se naučit nesadit moc snadno na lep těm jiným informacím, tedy těm, které se oblasti tvého zájmu tolik netýkají. Těmi se jistě dostatečně budeš zabývat ve škole (to neznamená, že ve škole je všechno nezajímavé, ale skoro jistě jsou tam i předměty, kterým by ses bez školy nevěnoval). Když se ti pak povede z nějakých dvou oblastí už získat víc zajímavých informací, bylo by škoda si je nechat jen pro sebe. Na nějaké oddílové akci by z toho mohl být docela pěkný program.

Systematické poznávání

Tohle je vlastně další krok. Už dokážeš sbírat informace z nějaké oblasti. Dokonce z toho uděláš nějaký pěkný menší program nebo něco o tom napíšeš. Tak už je na čase začít z těch informací vytvářet skutečné poznání. Informace, to jsou takové stavební cihly pro poznání. Je samozřejmě třeba, aby byly kvalitní – tedy aby byly pravdivé a skutečně se týkaly toho, co tě zajímá (tomu se budeme věnovat ještě za chvíli). A teď je třeba se naučit informace k sobě skládat tak, aby z toho časem byla skutečně „stavba poznání“. To chce soustavnost a delší dobu. Tohle se člověk jen tak sám nenaučí. K tomu je moc dobré, když vidí, jak to dělají pokročilejší – starší, zkušenější. Třeba i podle odborných časopisů. Když mně bylo jedenáct, začal jsem odebírat časopis Letectví a kosmonautika, protože právě tehdy se ve vesmíru rozpoutal souboj mezi USA a SSSR o to, kdo má nejlepší družice a rakety – a kdo první přistane na Měsíci. K pořádné „stavbě poznání“ patří samozřejmě i to, že se baví o svém zájmu s druhými. Ti mu jednak mohou doplnit nějaké informace, jednak ho upozorní na zvlášť zajímavé souvislosti nebo i dosavadní nedostatky v tom, co zjistí. Správné poznávání se bez debaty neobejde.

Hledání a poznávání pravdy

Ptáš se, k čemu že je ta debata tak dobrá? No k tomu, aby prověřila kvalitu tvého poznání. Správná přátelská debata je něco takového, jako když si stoupnete na nejlepší místo pro působení „světla Pravdy“. Pomocí takové debaty se nejsnáze ukáží nedostatky a chyby v poznání. Když debatují ti, kterým nejde o to, aby ostatní zesměnili nebo je „utloukli“, nýbrž aby skutečně přispěli k lepšímu poznání, tak si můžou být jisti, že k tomu lepšímu poznání opravdu dospějí, že ten „dárek Pravdy“ obdrží. Ne třeba hned, ale nakonec určitě. V takové debatě je potřebné naučit se správně argumentovat – tedy přinášet správné důvody pro svoje přesvědčení. Tady je důležité vybrat správný způsob argumentace podle oblasti, v níž se pohybuje. V matematice nebo filosofii jsou hlavním nástrojem logické důkazy, v přírodních vědách pokusy (experimenty a jejich přesné sledování), když jde o společnost, je většinou potřeba se opírat o nějaké výzkumy. V některých případech je hlavním nástrojem dokazování svědectví. To jistě znáš z detektivek a platí to hlavně pro práci soudů. Ale ono má svědectví velikou cenu skoro pro všechny důležité oblasti našeho života. Jak dokážeš někomu, že tvůj kamarád je skutečně prima? Jenom svědectvím – co jsi s ním zažil a jak se při tom projevoval.

Poznávání světa

Když pokročíš až sem, tak se můžeš pustit do tohoto zajímavého úkolu. Ten se týká jedné důležité filosofické otázky. Totiž – jak ten náš svět vůbec vzniknul. Možná tě hned napadlo: no to je přece jasné – „Velkým třeskem“. No jasné. Ale kde se vzal ten „Velký třesk“? Proč k němu vůbec mohlo dojít? A teprve tady to začíná být fakt napínavé. Samozřejmě, že může člověk celou otázku shodit a říct: nevím, nezajímá mě to. Ale právě tohle skutečný poutník za pravdou nikdy neudělá. Tehdy, když narazí na nějakou složitou záležitost, na nějakou záhadu nebo dokonce tajemství, tak si zrovna řekne: tomu musím přijít na kloub. Když se tady poctivě pustíš do pátrání, tak zjistíš, že se tou otázkou už dávno lidé zabývali a dospěli v podstatě ke třem různým typům odpovědi. Některé ti můžou připadat podivné, jiné sice jasné, ale budou vyvolávat další otázky. Tak na téhle pouti ti přejú zvlášť dobrou vytrvalost a ochotu chodit na „světlo Pravdy“.